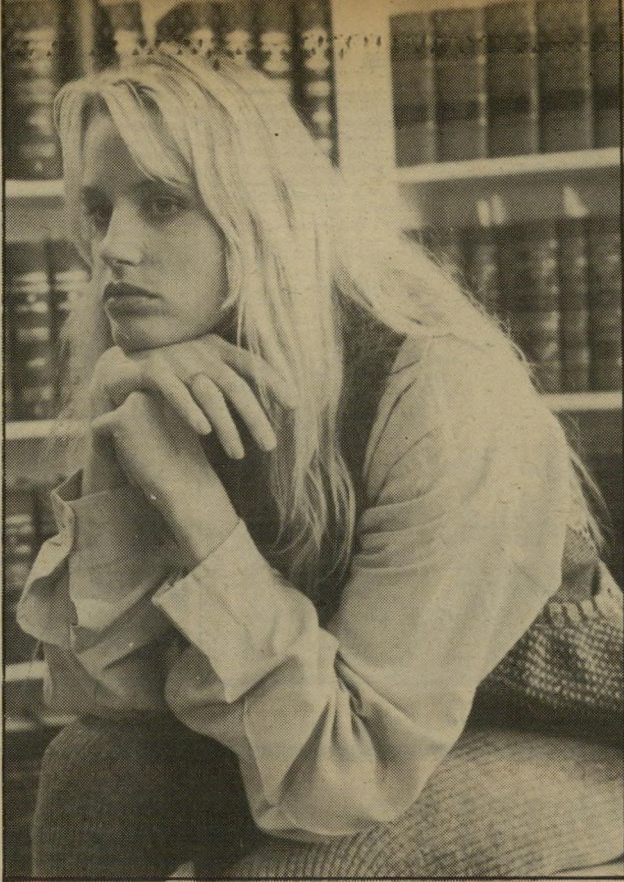

קים באסינגר

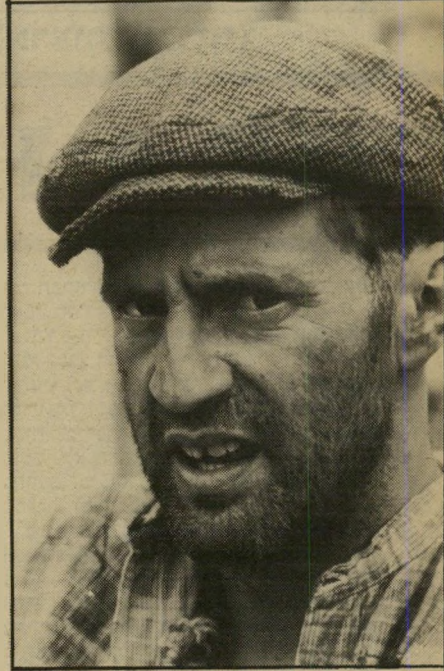

דאריל האנה

אחת נובת הצוות, השניה מחפשת נעליים

בינתיים, כמוכן, צריך להסתפק כמה שיש. ואם כי אי אפשר להציע תחליף, ברגע זה, לא ללובישט ולא לקורסואווה, המצב בכל זאת לא היה גורא כל כך השנה. היה בהחלט מה לראות, גם אם לא הכל מתכוונים, כשהם אומרים זאת, לאותם הסרטים.

היו למשל כמה סרטים גדולים, ככדים ומכובדים, עטרת יוקרה לראשם והכל קדים להם קידות עמוקות. מה שנקרא "סרטי איכות" והמראות מכוונות בהחלט במיקרה זה, כי "איכות" זועקת בהם מכל תמונה ותמונה. למשל, זיכרונות אהבה מפרנצה של ג'יימס אייבורי — מלוטש, מצוחצח, ציבעוני וצפוי לחלוטין — אינו מוסיף ולוא קמצוץ של רעיון לרומאן של אייאם פורסטר. או ז'אן דה פלודט, נאמן, סוליד, אינטליגנטי, ומעורר געגועים למארסל פאניול וסרטים שהוא עצמו עשה, שנחשבו פעם תיאטרליים, ושהיו כל כך הרבה יותר אמיתיים. שם הוודד אפילו אינו מעורר געגועים לרומאן של אומברטו אקו — עד כדי כך הרחיק לכת מן המקור. ז'אן ז'אק אינו נאחו בכולמוס של פשרות והפשטות שהותירו רק שלד מן הספר המורכב והמסוכך. כדי לקצר את הדרך, הוא בחר

דניאל אוטיב, בז'אן דה פלורטי
מונטאן חיור לידו

בקריות, שהמוגזמת מכולן היא הדמות החד-מימדית של מורי אברהם בתפקיד של אינקוויזיטור.

למרות כל האוסקרים שהוטרו עליו, פלאטון הוא סרט שעשיתו מיקצועית בהחלט אבל המוסר שמאחורי העשייה מפוקפק. אי אפשר להטיל דופי במחלקת האפקטים המיוחדים כאן, או באפקטיביות של סצינות הקרב. לעומת זאת אפשר בהחלט להטיל דופי בנסיון להתייחס למילחמה כאל רע הכרחי, שיש בו גם ברכה, כי הוא מהווה מיבחן מוסרי אמיתי לגבריות האמריקאית. ומי יודע, אולי בשם המסר הזה וזה הסרט לכל האוסקרים, בטופו של דבר.

מדוע בכל זאת יש להניח שחלק גדול מן הצופים יראו בסרטים הללו את סירטי השנה? התשובה פשוטה: בגלל כל הוויקיורידינור שמכינם, והתפארות, הצבע, ובעיקר המישוק. מלבד ההריג של אברהם בסרט שם הוודד, הצטיינו כל הסרטים הללו בסידרה של הפעות רבות רושם, בין אם זו מאגי סמית ודניאל ריי לואיס ראשון, איוו מונטאן ובעיקר דניאל אוטיב, בשני, שון קונינג בשלישי וכל הלהקה כולה, ובראשה טום ברנג'י, ויליאם דפו וצ'ארלי שין, באחרון. ללמרות, ששחקן חוק יכול עדיין למכור סחורה, בעיקר כשהיא נוצצת מבחוח, גם אם כמה תולעים אוכלים בה מבפנים. הסרטים הראויים לשבח הם רווקא הצנועים יותר. במקרים רבים, היו אלה סרטים שהשאירו משום מה את הקהל, ולעיתים אפילו את המבקרים, אדישים. לדוגמה: 40 מ"ד ורמיה, סרט חמור-סבר ובלתי-מתפוש על טרגדיית ההגירה של תורכים בגרמניה, הנגרמת על ידי פער התרבותיות בלתי נסבל. או טאנוס, על המגרים ארגנטיניים בפאריס, שליכם כבואנוס-איירס ורגליהם רוקרות לצלילי גארדל על גדות הסינה. מי שהצליח קופתית יותר בעניין המהגרים היה סטיבן פרייס, שתיאר בהמיכבסה היהפיה שולי חברה אנגלית מנוונת, הנכבשת בסערה על ידי החיזיות הנמרצת של פאקיסטאנים שאפתנים.

בעצם מדוע אינם נקלטים בתוכה. שוב מדובר בשלישייה, הפעם כולם גברים, כל אחד שונה מרעהו, וכל אחד פונה בסופו של דבר לכיוון אחר, אחרי שג'רמוש גרר אותם דרך כלא בלואיזיאנה והניח להם לנרוד שם בתוך הביצות. ההומור המיוחד של הסרט, המשחק על משמעויות של מילים ושל זוויות צילום — כל אלה מעידים שראש שונה הגה את הסרט הזה, ראש המסרב לחשוב בפסים המקובלים של עשייה קולנועית.

אם קשה היה לבחור את ארבעת סרטי השנה, עוד יותר קשה להחליט על ארבעת מפחי-הנפש של השנה. בין בלייק אורארדס משולל כל השארה כבגלן מאורן לארי מרפי העושה צחוק מעצמו בנער הוזהב, לצד האיזולת המביכה של המוחלט של שמתו ברו למורה אשר הוציא לגמרי את החשק מלב כל מי שהיה לו, להמשיך ולצפות בסרטיו של פאטריק שולמן מבלי להזכיר את כל בתי-הספר לשוטרים, השוברים בקביעות את שיאי האטימות.

עם זאת, אפילו בנשות אלה מתוירות מול משהו כמו הבוקר שאחרי. מותחן שבו סינדי לומט, ג'יין פונרה וג'ף בריג'ס יחד מצליחים להביך את הצופה מן הרגע הראשון. פונרה מעולם לא נראתה רע יותר או שיחקה גרוע יותר, לומט מבטל ביד מסורבלת וכבדה, כל צל של עניין, ובריג'ס המיסכן נאלץ להילחם פעם נוספת בתפקיד הנסיך המלווה בסרט שלא נתפר עבורו. הוא לפחות, עורר רחמים ואהדה, מה שאי אפשר לומר על האחרים.

היומרה המתנשאת ביותר הובאה על-ידי מר ז'אן-ז'אק בקנס בבטי בלו. זה צריך להיות סיפור של אהבה מטורפת המעבירה את האוהבים, או ליתר דיוק את האוהבת, על דעתה. הכל בצינע קישוט פאסטליה, בתפאורות שאין להן שום שייכות לעלילה, באחיות-עניניים ריקניות ובהיעדר סצינת-הפתחה, אותה נטלו הצנועים עימם הביתה, כדי ליהנות מזיו גופה של ביאטריס ראל. מי שנפל קורבן לקיסמה הסכסי ודאי נגרר גם אחרי הסרט, שהיה להצלחה קופתית גדולה בארץ, אבל זה עדיין לא מוכה אותו ולוא כמילה טובה אחת. הוא פשוט לא ראוי לה.

במחשבה שניה, קטיפה בחולה הוא לא פחות, ולעיתים אף יותר יומרני מבטי בלו. זה צריך להיות משל על הרשע המסתתר לו בתוך עולם שהוא כולו ורוד וחמוד ובלתי-מוק לכאורה, אלא שהבימאי דיידי לינץ' מצטיין בעדינות של קצב. לא זו בלבד שכבר בתחילת הסרט הוא כורת אווין, בהמשך הוא מתאמץ כל-כך להגשים ככל מה שהוא עושה, עד שבקצת מאמץ הוא יכול היה עוד להוציא מתחת לידי קומריה. חבל רק שאין לו חושיהומור.

ולבסוף, מי שראה אי-פעם בג'ון לאנדיס את התיקווה הגדולה של הקומדיה האמריקאית, ודאי נאחו חלחלה למראה שלושת האמינוס, סרט מביש באיזולתו, מתאמץ בכל כוחו להיראות כמו

בקרוב לקלאסה הזאת. רבים סבורים כבר שהוא בכיר קולנועי אמריקה כיום, ואין ספק שחנה ואחיותיה הוא הרבר הקרוב ביותר לצ'וכו שעשו בקולנוע מזה שנים רבות. אם כי סירטו של אלן עומד בהחלט בפני עצמו, אינו חייב לצ'וכו מאומה, מלבד הגרעין הבסיסי של התעסקות בשלוש אחיות. הרקע הוא כמוכן ניו-יורק, והערך המוסף שמאחורי הבריות, שהיה פעם שקוף בסרטיו הראשונים של אלן, מקבל נפח, עומק ומשמעות. גם אם י'ס' הרד'ו, שיצא לאור לקראת סוף השנה, נראה רק כקאפריצ'ו חביב ותו לא, אין ספק שאלן ראוי לעמוד בפניסגה, וחנה ואחיותיה זכאי להיות אחד מסירטי-השנה.

הסרט המרגש ביותר לשנת תשמ"ז כא מצרפת, ועסק באמריקאים. שמו דקה לחצות, ונרמה שזהו הסרט הראשון המצליח להעלות על בד הקולנוע מוסיקאי ג'אז, על כל הסבל, נאמנותו הקיצונית של צרפתי צעיר לנגן סאקסופון כושי ענק, שיכור ומסוגר בתוך עצמו, מוצגת על-ידי הבמאי ברטראן טאברניה בהבנה וברגישות מופלאים, עשה שמוסיקת ג'אז אותנטית ושוורשית, מבוצעת על-ידי כמה מגדולי הנגנים של ימינו, עוטפת את הסיפור בתחושה קסומה ומיוחדת.

המפתיע בין סירטי השנה היה שיחות

בכיוון שונה, קון איצ'קאווה היפאני עשה גירסה חדשה לסירטו הקלאסי הנבל הבורמזי. קריאה אנטי-מילחמתית פיוטית וכואבת, ואילו ההונגריה מארתה מסארוש וכתה סוף-סוף לכך שזעמה האנטי-סטאליניסטי הקיצוני ייחשף גם בארץ בסירטה יומן נעורר.

בית האמצים הציג את לורי אנדרסון בכל הדרה, מופע מצולם, לפחות צריך לומר שהמופע היה מרתק. ג'ונתן דמי שרת להפליא את הראשונים המדברים בהפסיקו להיות הנינויים, ואילו מנהיג הלהקה, דייוויד בירן, גילה כמה הברקות ראיות לטוב בסרט "חריג", לקט התרשמויות טכסניות יוצאות דופן.

דמי, שהוא אחד היוצרים המעניינים היום באמריקה, הפתיע גם במשחו פראי, סרט שהתחיל כקומדיה, נמשך כסרט-מסעות והסתיים כסרטי-אימים, כשהבימאי מנווט את צוותו ביד בטוחה להפליא. בכל התפניות החדות הללו, ואילו האחים יואל ואיתן כהן המשיכו במחנות להוליווד והוא'ארים שלה, וסירטם החדש, ייבי ארוזווה, מתפרע לכל כיוונים, גם אם שלא תמיד לצורך.

המייסטים הוותיקים נשארו איתנים על כנם. פליני חסל מנה הגונה של חשבונות פרטיים עם הטלוויזיה בניו-יורק ופרד, אבל מבצע לסאטירה

גיין פונדה מביכה את הצופה מן הסצנה הראשונה, אדי מרפי עשה צחוק מעצמו ★ דקסטר גורדון, ג'וליאטה מטינה וקים באסינג'ר הרשימו מאוד

מנוכלכות של דניס ארקאן, בימאי קנדי שסרטיו הקורמים היו הרבה יותר פוליטיים ומעורבים במאבקים הפנימיים בארצו. הפעם מדובר בסאטירה חברתית, שבה נוטלים חלק ארבעה גברים וארבע נשים, כולם אקדמים, משכילים, בוגרים, עצמאיים, מצליחים. במשך יום אחד, שבו הם מבלים — תחילה הגברים בנפרד והנשים בנפרד, ואחר-כך כולם ביחד — יוצאת לאור ניקורת מרה, נוקבת וחסרת-רהמים על המנהיגות הרוחנית הצפון-אמריקאית. הומור של ארקאן ושל שחקניו, שהם כולם מצויינים, אינו יכול ואינו רוצה להסתיר את הכאב שממנו מאחורי המילים המצוחצחות והתייכום האינטלקטואלי.

יוצא-הדופן ביותר בין סירטי השנה הוא ללא ספק נודפי החוק. אחרי זרים. כרור היה שג'ים הוא אולי פחות חמוד בגישתו לקולנוע מן הסרט הקודם, מרשה לעצמו לגלוש לקומדיה של ממש, אבל גיבוריו הם עדיין מפסידנים ורוקים מאין כמותם, החיים להם כשולי התכרה ואינם מבינים

ביצנץ העצב של האמן החרד מול הויקנה המתקרבת. אלן רנה הפתיע, כאשר שינה כיוון בעזות מצח, ותחת לנפץ עלילות לרסיסים ולהניח לצופים שירכיבו כחורה את הפאזל, הוא עיבד את המחזה מלו של הנרי ברנשטיין כאדיקות קפדנית, תוך שמירת אחרות המקום והזמן ככל מערכה, והוציא תחת ידיו עבודה וירטואוזית. ואילו אריק רוהמר נטש, כאמצע שנות השישים לחייו, את הקפדנות העילאית שלו, הן בתמונה והן בדיאלוג, לטובת משהו הקרוב מאוד לאילתור, בסירטו קיץ.

עם זאת, לבחור את אחד הסרטים הללו כסרט שנה יהיה קצת אהיוגן. איש לא ציפה שלושה ענקים כאלה ייכשלו, ומה שהם עשו פשוט עונה על הדרישות שהם מציבים לעצמם ושהקולנוע מציב בפניהם. שלושהם העפילו בעבר לפסגות גבוהות יותר, ווראי יעפילו עוד. ככל מיקרה, הם שייכים לקלאסה שמן ההגינות לא לבצרפה לתחרויות. אם לא ייזהר, עשוי גם וודי אלן להצטרף